

30 ארבע מאות ועשר שנים עד שחרב, ואף על פי כן לא שמשו בו אלא
 31 שמונה עשר בָּהֶנִּים גדולים בלבד, משום שהיו יראי השם והאריכו
 32 ימים. 'ושנות רשעים תקצרנה' זה נתקיים במקדש שני שְׁעֶמֶד ארבע
 33 מאות ועשרים שנה, עשר שנים יותר ממקדש ראשון, וְשִׁמְשׁוּ בו
 34 בפרק זמן זה יותר מִשְׁלֹשׁ מאות בָּהֶנִּים גדולים, ולא זו בלבד אלא
 35 צא מִהֶם – הורד מארבע מאות ועשרים שנים הללו שנים ארוכות
 36 בהם שימשו בכהונה גדולה אנשים צדיקים, והם ארבעים שנה
 37 שבהם שמש שְׁמַעוֹן הַצִּדִּיק בכהונה, וְשׁוֹמֹנִים שנה שְׁשִׁמְשׁ יוֹחָנָן בֶּהֱן
 38 גדול, וכן עשר שנים שְׁשִׁמְשׁ יִשְׁמָעֵאל בֶּן פֶּאֱבִי, וְאַמְרִי לֶח – ויש
 39 אומרים אחת עשרה שנה שְׁשִׁמְשׁ רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן חֲרִסּוֹם, מִכָּאֵן וְאַיִלָּךְ
 40 צא וְחֹשֶׁב וצרף את השנים של ארבע הכהנים צדיקים הללו
 41 שיחדיו שימשו מאה ארבעים ואחת שנה בכהונה גדולה, הרי
 42 שלא נותר לשאר הכהנים הרשעים הרבים לשמש בתפקידם אלא
 43 מאתיים שבעים ותשע שנים עד שחרב הבית השני, ומנחם הכהנים
 44 הללו היה גדול ממספר השנים שבהם שימשו ושלש מאות כהנים
 45 ויותר שימשו במאתים שבעים ותשע שנים, נמצא שכל כהן לא
 46 השלים שנתו, ללמדך שלפי שהיו רשעים נתקצרו ימיהם וּפְלֵ אַחַד
 47 וְאַחַד לא הוציא שְׁנָתוֹ.
 48 אגב שהוזכר לעיל משך קיום מקדש ראשון ושני, מבארת הגמרא
 49 מדוע כל מקדש חרב ולא המשיך להתקיים: אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן
 50 תוֹרָא, מִפְּנֵי הָהָרָה משכן שילה לאחר פטירת עלי, מִפְּנֵי שֶׁהָיוּ
 51 בָּהּ שְׁנֵי דְבָרִים של חטא שגרמו לחורבנה, גְּלוּי עֲרִיזוֹת וּבִזּוּי קְדָשִׁים.
 52 מביאה הגמרא את המקור לכך: גְּלוּי עֲרִיזוֹת, דְּבָתִּיב (שמואל א' ב' כב),
 53 'עלי וְזֶן מֶאֱדָר וְשִׁמְעָה אֵת כָּל אִשְׁרָיִם יַעֲשׂוּן בְּנֵי לֶכָל יִשְׂרָאֵל, וְאַתְּ אִשְׁרָיִם
 54 יִשְׁכְּבוּן אֵת הַנָּשִׁים הַצֹּבְאוֹת פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד, וְאַף עַל גַּב דְּאִמְרַי רַבִּי
 55 שְׁמוּאֵל בַּר נַחֲמָנִי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, כָּל הָאִמְרַי בְּנֵי עָלִי מֵאִזּוֹ בְּגִילוּ
 56 עֲרִיזוֹת כַּמִּשְׁמַעוֹתוֹ הַפְּשׁוּטָה של הפסוק אֵינוֹ אֱלֹה מוֹעֵד, ומה
 57 שהוזכר בפסוק 'אִשְׁרָיִם יִשְׁכְּבוּן אֵת הַנָּשִׁים' אֵינוֹ כַּפְשׁוּטוֹ, מכל מקום
 58 נחשב הדבר לחטא זה שכן מתוך

1 לְפִי שֶׁשָּׁלַח יוֹחָנָן כהן גדול שלוחים בָּכָל גְּבוּלֵי יִשְׂרָאֵל, וְרָאָה שָׁאִין
 2 עֲמֵי הָאָרֶץ מְפִירוֹתֵיהֶם אֱלֹה תְרוּמָה גדולה בלבד, אבל לא
 3 היו זְהִירִים להפריש את שאר המעשרות, ולכך גזר שפירותיהם
 4 יִדְמְאִי, והלוקח מהם יצטרך להפריש מעשרות חוץ מתרומה
 5 גדולה. ולפיכך אינן הנחתומין צריכים להפריש תרומה גדולה אף
 6 מתבואה הנלקחת מעם הארץ. וכן מְעַשֵּׂר רִאשׁוֹן וּמְעַשֵּׂר עֲנִי נִמְי לא
 7 חייבים הנחתומין ליתן ללוויים ולעניים מתבואת דמאי, כיון
 8 שהפירות ספק מעושרים והמוציא מִחִבְרֵי עֲלֵי הָרָאִיָּה – הלוויים
 9 והעניים הבאים להוציא מהנחתומין עליהם חובת ההוכחה שהעם
 10 הארץ לא עישר את פירותיו, ולכך אף שחייב הנחתום להפרישם
 11 כדי להוציאם מידי ספק טבל, מכל מקום אינו מחויב ליתן להם את
 12 התבואה שהפריש ויכול לאוכלה כיון שהם מותרים לזרים. אֱלֹה
 13 מְעַשֵּׂר שְׁנִי, מדוע פטורים הנחתומין ממנו, נִפְרְשׁוּ וְנִסְקוּ וְנִכְלָחוּ –
 14 יִפְרִישׁוּהוּ ויעלו ויאכלוהו בִּירוּשָׁלַיִם, שהרי יש לחשוש שמא לא
 15 עישרו העם הארץ ויעברו על איסור אכילת מעשר שני מחוץ
 16 לירושלים, וכיון שכדי לתקן זאת אינם צריכים ליתנו לאחרים
 17 אלא הם עצמם יאכלוהו, נמצא שאינם מפסידים בכך מאומה, ויש
 18 לנו לתקן שפירשו ויעלו לירושלים.
 19 מבארת הגמרא: אָמַר עוֹלָא, מִתּוֹךְ שִׁפְרָהֶרְדִּין (שוטרים) הָלָלוּ
 20 חוֹבְמֵין אוֹתָן – את הנחתומין ומטילים עליהם קנסות ממון כָּל שְׁנֵים
 21 עָשָׂר חֹדֶשׁ שהוא זמן מינוי השוטרים, וְאוֹמְרִים הממונים לָהֶן, מִכְּרִי
 22 בְּזוֹל, מִכְּרִי בְּזוֹל, משום כך פרנסת הנחתומים היתה בדוחק, ולכך
 23 הקלו עליהם וְלֹא אִמְרָהֶנּוּ רַבָּנִן להעלות המעשר שני לירושלים,
 24 וסמכו על כך שרוב עמי הארץ מעשרין. מבארת הגמרא: מֵאִי
 25 פֶּרְהֶרְדִּין, הוֹרִים – שוטרי המלך ופקידיו.
 26 חוזרת הגמרא לבאר את ענין החלפת הכהנים בתקופת בית שני
 27 שהובא לעיל: אָמַר רַבָּה בַּר בַּר הִנָּה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, כיצד והיכן
 28 נתקיים מֵאִי דְבָתִּיב 'וְיָאֵת ה' תוֹסִיף יָמִים וְשָׁנוֹת רַשְׁעִים תִּקְצְרֶנָּה'
 29 (משלי י' כז), 'וְיָאֵת ה' תוֹסִיף יָמִים, זה נתקיים במקדש רִאשׁוֹן שְׁעֶמֶד

יומא דף ט עמוד ב תלמוד בבלי המבואר "שפה ברורה – עוז והדר" (ליום ראשון) קמט

חַרְבִּי הָיוּ אֶת עַמִּי לְבֵן סֶפֶק אֶל רִדְוֹ, וְאִמֵּר רַבִּי (אֲלֵעִיזר) [אֲלֵעִזְרָא],
אֵלּוּ בְנֵי אָדָם שְׂאוּכְלִין וְשׁוֹתִין זֶה עִם זֶה, וְדוֹקְרִין זֶה אֶת זֶה בְּחִרְבוֹת
שְׂבָל־שׁוֹנֵם עַל יְדֵי לֶשׁוֹן הָרַע. הָרִי שֶׁאֵף בְּבֵית רֹאשׁוֹן הִיָּה שְׁנֵאת
חֲנֹם.
מְשִׁיבָה הִגְמָרָא: הָהִיא – פְּסוּק זֶה בְּנִשְׂאֵי יִשְׂרָאֵל הוּא, אֲךָ לֹא הָיוּ
כֵּן שָׂאֵר הָעָם, וּבְדִכְתִּיב בְּתוֹחִילַת פְּסוּק זֶה, 'עֶזְרָא וְהִלֵּל בֶּן אָדָם כִּי
הָיָה הָיָה בְּעַמִּי, וּפִירוּשׁוֹ לִיִּלֵּל עַל הַחֶרֶב הָעֵתִידָה לְהִרְגוֹ בְּהֵם,
וְתִנְיָא, 'עֶזְרָא וְהִלֵּל בֶּן אָדָם' בְּכֹל לְבָל הָעָם, תִּלְמוּד לִזְמַר בְּהַמְשָׁךְ
הַפְּסוּק, 'הָיָה בְּכָל נִשְׂאֵי יִשְׂרָאֵל', הָרִי שֶׁהִשְׁנֵאתָ הִיתָה רַק בְּמִנְהִיגֵי
הָעָם.
רַבִּי יוֹחָנָן וְרַבִּי אֲלֵעִזְרָא דְאִמְרֵי תַרְוִיחָהּ, דּוֹרוֹת רִאשׁוֹנִים – בֵּית
רֹאשׁוֹן שֶׁנִּתְנַלָּה בְּרַבִּים עֲשֹׂנִים וְלֹא נִיסוּ לְהַסְתִּיר פְּשָׁעֵיהֶם נִתְנַלָּה גַם
קֶצֶם, וּכְשִׁיצֵאוֹ לְגִלּוֹת נֹאמַר לָהֶם שִׁישׁוּבוּ לֵאחֹר שְׁבַעִים שָׁנָה. אֲךָ
דּוֹרוֹת הָאֲחֵרִיוֹנִים – בֵּית שְׁנִי, שֶׁלֹּא נִתְנַלָּה עֲשֹׂנִים, וְרַשְׁעִים הָיוּ בִּסְתָרָה,
לֹא נִתְנַלָּה קֶצֶם.
אִמֵּר רַבִּי יוֹחָנָן, מִזְבֵּחַ צִפְרֵינָן שֶׁל רִאשׁוֹנִים – אֵף הַצִּפּוֹרֵן שֶׁהָיָה חֶלֶק
קֶשֶׁה בְּהֵמָה וְאֵינָה רְאוּיָה לְכֹלָם, עֲדִיפָה מִכִּפְרִיָן – הַחֶלֶק הָרַךְ
וְהַמְשׁוּבָח שֶׁל אֲחֵרִיוֹנִים, וְהַכְסִיל מִשּׁוֹל לְצִפּוֹרֵן וְאֵף הַכְסִילִים
שֶׁבְדּוֹרוֹת הָרִאשׁוֹנִים טוֹבִים מִן הַחֲכָמִים שֶׁל הַדּוֹרוֹת הָאֲחֵרִיוֹנִים.
אִמֵּר לִיָּה רִישׁ לְקִישׁ לְרַבִּי יוֹחָנָן, אֲדַרְבָּה, אֲחֵרִיוֹנִים עֲרִיפִי, שֶׁאֵף עַל
גֵּב דְאִיכָא שְׁעִיבֵי מַלְכוּת, מִכָּל מְקוֹם קָא עֲסָקִי בְּתוֹרָה. אִמֵּר לִיָּה
רַבִּי יוֹחָנָן, בִּידָה – בֵּית הַמִּקְדָּשׁ תּוֹכִיכָה, שְׁחֹרָה וּנְבִנְתָה לְרִאשׁוֹנִים
וְזָכוּ לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ הַשְּׁנִי, וְלֹא חֹרָה לְאֲחֵרִיוֹנִים שְׁעִדִּין לֹא זָכִינוּ
שִׁיבְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הַשְּׁלִישִׁי, וּמוֹכַח שֶׁהָרִאשׁוֹנִים טוֹבִים יוֹתֵר.
שְׂאֵלּוֹ אֶת רַבִּי אֲלֵעִזְרָא, דּוֹרוֹת הָרִאשׁוֹנִים גְּדוּלִים אוֹ אֲחֵרִיוֹנִים גְּדוּלִים.
אִמֵּר לָהֶם, תֵּנוּ עֲיִינֵיכֶם בְּפִידָה, שֶׁבְחוֹרְבֵן בֵּית רֹאשׁוֹן חֲרַבָה רַק
הַתִּקְרָה וּבְבֵית שְׁנִי נִחְרְבוּ אֵף הַכְתָּלִים, מִכָּאן שֶׁהָרִאשׁוֹנִים
עֲדִיפִים. אִיכָא דְאִמְרֵי, אִמֵּר לָהֶם, עֲיִינֵיכֶם בִּידָה – בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הִיָּה
עַד לְהוֹכִיחַ דְּבַדְרָא, שֶׁהָרִי חֹזֵר וּנְבִנְתָה לְרִאשׁוֹנִים וְלֹא לְאֲחֵרִיוֹנִים.
רִישׁ לְקִישׁ הָיוּ סְחִי בְּיַרְדֵּנָא – הִיָּה רֹחוּץ בְּנֵהר הִירְדָּן, אֲתָא רַבָּה בְּרִי
בְּרִי קֵהָ שְׁהוּא מִבְּבֵל, וְהָיָה לִיָּה יָדָא לְעוֹזְרוֹ לְעֹלֵת מִדְּבַרְהָ, אִמֵּר לִיָּה
רִישׁ לְקִישׁ לְרַבָּה בְּרִי בְּרִי חֲנָה, בְּאַלְהָא – לֶשׁוֹן שְׁבוּעָה סְנִינָא לְבֹ –
שׁוֹנָא אִנִּי אַתְכֶם בְּנֵי בָבֶל עַל שֶׁלֹּא עֲלִיתֶם בְּצוּר בְּיָמֵי עֲזַרְיָה
וּמוֹשֶׁם כִּי לֹא שָׂרְתָה שְׁכִינָה בְּבֵית שְׁנִי, דְּכָתִיב (שְׁחֵשׁ טו) 'אִם חֲזָקָה
הָיָה נִבְנָה עָלֶיךָ מִידַת בְּסָף, וְאִם דָּלַת הָיָה צִנּוֹר עָלֶיךָ לֹחַ אֶרֶץ,
וְדוֹרֵשׁ הַפְּסוּק, אִם עֲשִׂיתֶם עֲצֻמָּה בְּחוֹמָה – כֹּאבִינִים הַמְּחוֹבְרוֹת
יִחְדּוּ בְּחוֹמָה, וְעֲלִיתֶם בּוֹלָכֶם בְּיָמֵי עֲזַרְיָה, אִזְ הִיָּה קִיּוֹם לִישׁוּב
וּנְמִשְׁלָתֶם בְּכֶסֶף שְׂאִין רַקֵּב שׁוֹלֵם בּוֹ, וְלֹא הִיָּיתֶם יוֹצֵאִים לְגִלּוֹת
עוֹר, אֲבָל עֲבָשׁוּ שְׁעָלִיתֶם לְחֻצָּאִין בְּזִלְתוֹת שְׁאֵת נִפְתַּחַת וְאֵחַת
סְגוּרָה, נְמִשְׁלָתֶם בְּאֶרֶץ שְׁחֶרְקֵב שׁוֹלֵם בּוֹ וְאוֹכֵל מִקְצֵת מִדְּהַעֵץ, וְכֵן
אַתֶּם לֹא זָכִיתֶם לְהִשְׁרָאֵת שְׁכִינָה בְּשִׁלְמוֹת.
מִבְּאֵרֵת הַגְּמָרָא: מֵאִי אֵלּוּ – מִזֶּה הַמְּכוּזֵן בּוֹז שֶׁנִּמְשְׁלוּ לֵארוֹ. אִמֵּר
עוֹלָא, נִמְשְׁלוּ לֵארוֹ שְׁאִיכֹרֵם סֶסְמָגוֹר – שֶׁם תּוֹלַעַת הַנִּקְרָאֵת 'סִס'
שְׁאוֹכֶלֶת וּמִגְרֵרֶת בְּתוֹכָהּ כְּמִשׁוֹר. שׁוֹאֵלֶת הַגְּמָרָא: מֵאִי סֶסְמָגוֹר –
לִמָּה נִמְשְׁלוּ בְּבֵית שְׁנִי לְסִסְמָגוֹר, שֶׁהָרִי תּוֹלַעַת מִשִּׁירֵת מֵעַט
וּמִזֶּה נִשְׁתִּיר לָהֶם בְּבֵית שְׁנִי. מְשִׁיבָה הִגְמָרָא: אִמֵּר רַבִּי אֲבָיָה,
נִשְׁתִּיר לָהֶם רַק בֵּת קוֹל, בְּדִתְנִיָּא, מִשְׁמַתּוֹ נְבִיאִים הָאֲחֵרִיוֹנִים חֲנִי
זְכָרָה וּפְלִאכִי בְּתוֹחִילַת בֵּית שְׁנִי, נִסְתַּלַּקָה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ וְהִנְבּוּאָה
מִיִּשְׂרָאֵל וְעֲדִינּוּ הָיוּ מִשְׁתַּמְשִׁין בְּבֵת קוֹל.
הַגְּמָרָא מִקְשָׁה עַל הַמַּעֲשֵׂה שְׁהוּא לְעִיל: רִישׁ לְקִישׁ מִי מִשְׁתַּעִי
בְּהָרִי רַבָּה בְּרִי בְּרִי קֵהָ – הָאֵם יִתְכֵן שְׂרִישׁ לְקִישׁ דִּיבֵר וּפְתַח בְּשִׁיחָה
עִם רַבָּה בְּרִי בְּרִי חֲנָה בְּרִישׁוֹת הַרְבִּים, וְהָיָה רַבִּי (אֲלֵעִיזר) [אֲלֵעִזְרָא]
דְּמָרָא – אֲדוֹן וְגִדּוֹל הַדּוֹר דְּאִרְעָא דְיִשְׂרָאֵל הָיָה, שֶׁבִּקִּי הִיָּה מִכָּל
חִבְרִיָּו, וְאֵף עַל כֵּן לֹא הָיָה מִשְׁתַּעִי רִישׁ לְקִישׁ בְּהָרִי – לֹא שׁוּחַח
עִימּוֹ רִישׁ לְקִישׁ, וְהִטְעַם לִכְרִי, מִשּׁוֹם דְּמֵאֵן דְּמִשְׁתַּעִי רִישׁ לְקִישׁ
בְּהָרִי בְּשׁוֹק וְחִבּוֹ לִיָּה עֵסְקָא בְּלֹא סְהָרִי – מִי שִׁדְיֵבֵר עִם רִישׁ לְקִישׁ
בְּשׁוֹק בְּפִרְהָסִיא בְּטוֹחִים הָיוּ הָאֲנָשִׁים בִּישְׁרוֹתוֹ וְהָיוּ נוֹתֵנִים לוֹ
מַעוֹת לֵלֵא עֵדִים, וּלְפִיכָךְ נִזְהָר רִישׁ לְקִישׁ מִלְּדַבֵּר אֵף עִם רַבָּה
אֲלֵעִזְרָא, וְכִי בְּהָרִי רַבָּה בְּרִי בְּרִי קֵהָ שֶׁמְעַלְתּוֹ פְּחוּתָה מִשֵּׁל
רַבִּי אֲלֵעִזְרָא מִשְׁתַּעִי. מִתְרַבֵּצַת הַגְּמָרָא: אִמֵּר רַבִּי פֶּפְאָה, שְׂדֵי גִבְרָא

שֶׁשָּׂהוּ אֶת הַקְּרֵבֶת קִינִיָּהּ (וְזֹג צִיפּוֹרִים) שֶׁל הַנָּשִׁים הַיּוֹדוֹת
וְהַחֲבוֹת שֶׁהָיוּ מְבִיאֹת לְהִיּוֹת מוֹתֵרוֹת בִּאֲכִילַת קִדְשִׁים, וְהָיוּ
מִתְעַצְלִים מִתּוֹךְ גִּאוּתָם מִלְּהַקְרִיב אֵלָּא בְּקוֹשִׁי, וּמַחֲמַת כֵּן הַנָּשִׁים
לֹא יִכְלוּ לְסַמּוֹךְ עֲלֵיהֶן שִׁקְרִיבוּ אֶת קִרְבָּנָן וְנִתְעַכְבוּ שֶׁם מִלְּחֻזּוֹר
לְבִתְרִיהֶן וּלְבַעֲלֵיהֶן עַד שֶׁרָאוּ קִינִיָּהּ קִרְבִּין, וּגְרָמוּ בִּכְךָ לְבַטֵּל פְּרִיָּה
וּרְבִיָּה, לְכֵן מֵיָּמָּה מְעַלָּה עֲלֵיהֶן הַתָּבוֹב בְּאֵילוֹ שְׂכָבִים, וְזוֹ כּוּוֹנֶת רַבִּי
יוֹחָנָן בֶּן תּוֹרַתָא שֶׁמִּשְׁכֵּן שִׁילָה נִחְרַב מַחֲמַת גִּילּוֹי עֲרִיוֹת, כְּלוּמֹר,
בְּמִנְעִית הַנָּשִׁים מִפְּרִיָּה וּרְבִיָּה שֶׁהַכְּתוּב כִּינָה כְּגִילּוֹי עֲרִיוֹת.
הַמְּקוֹר לְחֻטָּא בְּיוֹזֵן קִדְשִׁים, דְּכָתִיב (שְׁמוּאֵל א' ב טו-יז) 'גַּם בְּמִרְם
יִקְמְרוּ אֶת הַחֶלֶב וְכֹא נֶעַר הַכֶּתֶן וְאִמֵּר לְאִישׁ הַחֶבֶת תִּנָּה בְּשֵׁר לְצֹלֹת
לְכֶתֶן וְלֹא יִקַּח מִמֶּךָ בְּשֵׁר מִכְשָׁל בִּי אִם חִי, וְיֹאמַר אֵלָיו הָאִישׁ קָמַר
יִקְמְרוּ בְּיוֹם הַחֶלֶב וְקַח לָךְ בְּאִשֶּׁר תִּאָּמַר נִפְשֶׁךָ, וְאִמֵּר לוֹ כִּי עָתָה
תִּתֵּן וְאִם לֹא לְקַחְתִּי בְּחֻקָּה, וְתִתִּי חֲסֵמַת הַנְּעָרִים גְּדוּלָה מֵאֵד אֶת
פְּנֵי ה' כִּי נִצָּצוּ הָאֲנָשִׁים אֶת מִנְחַת ה', וְחֻטָּאֵם הִיָּה שֶׁלְקָחוּ יוֹתֵר
מִהַמְּגִיעַ לְחֹלֶקֶם מִמִּנְחֹת כְּהוֹנָה, וְעוֹד שֶׁלְקָחוּהוּ קוֹדֵם הַקִּטְרַת
הָאִימּוֹרִים.
מִקְדָּשׁ רִאשׁוֹן מִפְּנֵי מַה חֲרַב, מִפְּנֵי שֶׁלִּשְׁחָ דְּכָרִים שָׁהִיוּ בּוֹ, עֲבוּדָה
וְהָיָה גִּלּוּי עֲרִיוֹת וְיִשְׁפִּיכוֹת דָּמִים.
מִבְּאֵרֵת הַגְּמָרָא מִקּוֹר לְכָךְ: עֲבוּדָה זָרָה, דְּכָתִיב (יִשְׁעִיָּה כח) 'כִּי קָצַר
הַמַּצֵּעַ מִהַשְׁתַּרְעַ וְהַמְּסַכָּה צָרָה בְּהַתְּכַנֵּס', וּפְסוּק זֶה נֹאמַר אַחֲרֵי
שִׁמּוּשָׁה הַכְּנִיס צֶלֶם בְּהִיכָל. מִבְּאֵרֵת הַגְּמָרָא: מֵאִי 'קָצַר הַמַּצֵּעַ
מִהַשְׁתַּרְע', אִמֵּר רַבִּי יוֹחָנָן, 'מִהַשְׁתַּרְע' הוּא נוֹטְרִיקוֹן מִדְּהַשְׁתֵּר רִיעַ
אַחֵר, כְּלוּמֹר קָצַר מַצֵּעַ זֶה מִהַשְׁתַּרְע עָלָיו – קֵטֵן מְקוֹם זֶה מִלְּהִיכָל
בּוֹ שְׁנֵי רַעִים בְּאִתָּהּ, וְכֵן כֹּאשֶׁר הַכְּנִיס מְנַשָּׁה צֶלֶם לְהִיכָל כְּבִיכּוֹל
אִין בּוֹ מְקוֹם לְהִשְׁרָאֵת הַשְּׁכִינָה וּלְצֶלֶם. 'וְהַמְּסַכָּה צָרָה בְּהַתְּכַנֵּס',
אִמֵּר רַבִּי שְׁמוּאֵל בְּרִי נַחֲמָנִי, כִּי מִטִּי – כֹּאשֶׁר הִגִּיעַ רַבִּי יוֹחָנָן לְהָאִי
קָרָא בְּכִי, אִמֵּר, מֵאֵן – ה' דְּכָתִיב בֵּית שְׁהוּא 'בְּנֵם בְּנֵר מִי הָיָה',
נִשְׁעִיתָ לוֹ מִסֶּכֶךְ – עֲבוּדָה זָרָה צָרָה – כְּמוֹ שְׁתֵּי נָשִׁים צְרוֹת לֹאִשׁ
אַחַד, שֶׁכֹּאשֶׁר נִכְנַסְתָּ אַחֲתָהּ, הַשְּׁנִיָּה יוֹצֵאתָ, כֵּךְ ה' כִּשְׁכַּנְסָה צֶלֶם
לְהִיכָל הוּא יוֹצֵאתָ.
גִּלּוֹי עֲרִיוֹת, דְּכָתִיב (יִשְׁעִיָּה ג טז) 'וְיֹאמַר ה' יַעַן כִּי נִבְהוּ בְּנוֹת צִיּוֹן
וְתִלְכְּנָה נְשִׁיוֹת צִיּוֹן וּמִשְׁקֵרוֹת עֵינִים הִלּוּךְ וְנִפְשׁוֹת תִּלְכְּנָה וּבְרִגְלֵיהֶן
תִּפְעַפְּסֵנָה'. מִבְּאֵרֵת הַגְּמָרָא: 'יַעַן כִּי נִבְהוּ בְּנוֹת צִיּוֹן', שֶׁהִגְבִּיהוּ עֲצֻמָּן
עַל יְדֵי שָׁהִיו מְחֻלְבוֹת אִיּוֹכָה בְּצַד קִצְרָה שֶׁבִּכְךָ יִבְלוּט גּוֹבְהֵן וִירָא
נִאוֹת יוֹתֵר. 'וְתִלְכְּנָה נְשִׁיוֹת צִיּוֹן', שָׁהִיו מִתְּנַגְּאוֹת וּמִתְחַלְבוֹת בְּקוּמָה
זְקוּפָה. 'וּמִשְׁקֵרוֹת עֵינִים', דְּהָיוּ מִלּוּזִין בּוֹחֵלָא עֵינֵיהֶן – מִמִּלְאוֹת
עֵינֵיהֶם בְּכַחֲלוֹ הַקְּרִי סִיקְרָא. 'הִלּוּךְ וְנִפְשׁוֹת תִּלְכְּנָה', שָׁהִיו מְחֻלְבוֹת
עֲקֵב בְּצַד גּוֹדֵל – פְּסִיעוֹת קִטְנוֹת דֶּרֶךְ גֹּאזָה וּבִנְחַת כְּדִבְרֵי הַצֶּף עַל
פִּי הַמַּיִם כְּדִי שִׁיְהִיו מִסְתַּכְלִין בָּהֶן, 'וּבְרִגְלֵיהֶן תִּפְעַפְּסֵנָה', אִמֵּר רַבִּי
יִצְחָק, שָׁהִיו מְבִיאֹת מוֹד וְאִפְסָקְמוֹן וּמִינֵי בִשְׁמִים וּמִנִּיחוֹת
בְּמִנְעֻלָּהֶן, וּכְשֶׁמִּגְמִיעוֹת אֵצֶל בְּחֹרֵי יִשְׂרָאֵל בּוֹעֲשׂוֹת וּמִתְנוֹת עֲלֵיהֶן
וּמִכְנִיסִין בָּהֶן יִצְרֵי רַעַר בְּאִרְסָם בְּנַחַשׁ כְּעוֹם.
שְׁפִיכוֹת דָּמִים, דְּכָתִיב (מִלְכִּים ב' כא טז) 'וְגַם דָּם נָקִי שֶׁפֶךְ מִנְשָׁה [הַרְבֵּה
מֵאֵד] עַד אֲשֶׁר מָלָא אֶת יְרוּשָׁלַיִם פֶּה לְפֶה'.
מִמְשִׁיבָה הַגְּמָרָא בְּדַבְרֵי רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן תּוֹרַתָא: אֲבָל מִקְדָּשׁ שְׁנִי שָׁהִיו
עוֹסְקִין בְּתוֹרָה וּבְמִצְוֹת וּמִלּוֹת חֲסִדִּים, מִפְּנֵי מַה חֲרַב, מִפְּנֵי שְׁחִיתָה
בּוֹ שְׁנֵאת חֲנֹם, לְלִמְדָה שֶׁשְׁקוּלָה שְׁנֵאת חֲנֹם שְׁבַעֲוֹנָה נִחְרַב בֵּית
הַמִּקְדָּשׁ הַשְּׁנִי, כְּגִנְרָ שֶׁלֹּשׁ עֲבָדוֹת עֲבוּדָה זָרָה גִּלּוֹי עֲרִיוֹת וְיִשְׁפִּיכוֹת
דָּמִים שֶׁמִּחֲמַתָּם נִחְרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָרִאשׁוֹן. וּמִסִּיָּם, רִשְׁעִים הָיוּ
אֵלָּא שֶׁלֹּא נִגְזַר עֲלֵיהֶם כְּלִיָּה לְפִי שֶׁתֵּלוּ בְּמִשְׁחָם בְּהַקְדָּשׁ בְּרוּךְ הוּא
וְלֹא עֲבָדוֹ עֲבוּדָה זָרָה בְּלֵב שֶׁלֵּם. וּמִבְּאֵרֵת הַגְּמָרָא שִׁסּוּם זֶה אֲתָנָה
לְמִקְדָּשׁ רִאשׁוֹן, דְּכָתִיב (מִיכָה ג יא) 'רִאשִׁיָּה בְּשַׁחַד יִשְׁפְּטוּ וּבְחִנְיָהּ
בְּמַחֲרִי יוֹרֵי וּנְבִיאֵיהָ בְּכֶסֶף יִקְסְמוּ, וְעַל ה' יִשְׁעֵנוּ לְאִמֵּר הִלָּא ה'
בְּקִרְבָּנוּ לֹא תְבוּא עֲלֵינוּ רָעָה, וּמוֹכַח מִכָּאן שֶׁהִיָּה לָהֶם בִּטְחוֹן בָּה'.
לְפִיכָךְ הִבִּיא עֲלֵיהֶן הַקְדָּשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁלֹּשׁ גְּזֵרוֹת כְּגִנְרָ שֶׁלֹּשׁ עֲבָדוֹת
שְׂבָדִּים, שְׁנֵאִמֵּר (שִׁם ט) 'לְכֵן גְּבַלְלֶכֶם צִיּוֹן שֶׁהָיָה תִּחְרַשׁ וְיִרוּשָׁלַיִם עֵינִין
תִּהְיֶה וְהָרִי תִּהְיֶה לְכִמּוֹת יַעֲרִי, הָרִי שֶׁלֹּשׁ גְּזֵרוֹת, שְׁדָה, עֵינִין (וְחֹרְבָה)
וְיַעֲרִי.
שׁוֹאֵלֶת הַגְּמָרָא: וְכִי בְּמִקְדָּשׁ רִאשׁוֹן לֹא הָיָה בֵּית שְׁנֵאת חֲנֹם,
וְהַכְּתִיב בְּנִבּוּאָת יִזְקָאֵל שֶׁהִיָּה בְּבֵית רֹאשׁוֹן (יִזְקָאֵל כא ז) 'מְגוּרֵי אֵל

1 פִּינִיָּהּ – הַטֵּל וְהַחֲלָף אָדָם בִּינִיהֶם בַּמַּעֲשֵׂה הַהוּא, אִו שְׂרִישׁ לְקִישׁ
 2 הָוָה הַרוּחָן, וְזַעֲרִי הוּא שֶׁהוֹשִׁיט לוֹ אֶת יָדוֹ, אִו שְׂרָפָה בַּר בַּר חֲנָה
 3 הָוָה הַמּוֹשִׁיט יָד וְרַבִּי אֶלְעָזָר הִיָּה הַרוּחָן.
 4 הַגִּמְרָא מַסְפֶּרֶת אֶת סִיּוּם הַמַּעֲשֵׂה: כִּי אָתָּא רִישׁ לְקִישׁ לְקַמִּיָּה דְרַבִּי
 5 יוֹחָנָן וְסִיפֵר לוֹ אֶת מַה שֶּׁאָמַר עַל הַבְּבִלִיִּים, אָמַר לִיָּה רַבִּי יוֹחָנָן, לָאוּ

6 הֵינֵנוּ מַעֲמָא – אִין הַטַּעַם כַּדְּבָרִין שֶׁלְכָךְ לֹא שָׂרְתָה שְׂכִינָה בְּבֵית
 7 שְׁנִי, דָּאִי נִמְי סְלִיקוּ כּוֹלָהוּ בִּימֵי עֲזָרָא – אָף אִם כָּל יִשְׂרָאֵל הִיוּ
 8 עוֹלִים, מִכָּל מְקוֹם לֹא הָוָה שְׂרִיא שְׂכִינָה בְּמִקְדָּשׁ שְׁנִי, וְהַטַּעַם לְכָךְ,
 9 דְּכֹתִיב בַּדְּבָרִי נַח לְבָנָיו (בְּרַאשִׁית ט כז), יִפֹּת אֱלֹהִים לְיַפֹּת וַיִּשְׁכֵּן בְּאַהֲלֵי
 10 שָׁם,